

BOHEJLSKOV ELVÉN
leg./autoriseret psykolog
clinical psychologist

Lomma, den 4 juni 2012

Yttrande om fysiskt fasthållande av personer med autism

Undertecknad har under många år arbetat med utredning och pedagogisk planering av insatser för människor med utvecklingsrelaterade funktionsnedsättningar, inklusive autism, och har varit anställd på danska Kunskapscenter för för Autism.

Dessutom har jag varit medlem i redaktionsgruppen för danska National Autisme Plan (Socialstyrelsen) och redaktör för National Autisme Plan Ungdom. Utöver detta har jag skrivit läroböcker och kursmaterial om autism och andra utvecklingsrelaterade funktionsnedsättningar, samt om problemskapande beteende och de metoder vi använder oss av i förhållande till det.

Under de senaste tio åren har det skett en stor utveckling inom autismområdet. Den tydligaste utvecklingen har varit att användandet av fysiskt begränsande metoder som fasthållande i pedagogiskt syfte har minskat avsevärt. Det är en oerhört positiv utveckling. Utvecklingen har handlat om en allt större medvetenhet om farorna med användandet av metoderna men även om de negativa konsekvenserna för den enskilde eleven/brukaren och för det pedagogiska syftet. Denna utveckling innefattar utveckling av evidensbaserade metoder för att hantera problemskapande beteenden utan att använda våld, vilket inneburit att det idag anses att man kan undvika att använda sig av fysiskt våld och fasthållning av personer med autism.

Forskningen om användandet av fysiskt fasthållande i pedagogiskt syfte är entydig: Det finns inga bevis för några positiva effekter av fysiskt fasthållande, varken för barn eller vuxna. Forskningen fann dock tydliga tecken på att användandet av fysiskt fasthållande:

- leder till ett ökat problemskapande beteende bland brukarna
- är en negativ faktor i utvecklingen av pedagogisk allians
- leder till en känsla av maktlöshet både hos elev/brukare och personal, som i sin tur leder till ökad personalomsättning och dålig arbetsmiljö
- kan skapa allvarliga trauman hos de personer som utsätts för det
- kan leda till allvarliga somatiska symptom på grund av syrebrist, i vissa fall till död p.g.a. s.k. positionell asfyxi

BOHEJLSKOV ELVÉN

leg./autoriseret psykolog
clinical psychologist

Därför är reglerna vad gäller användandet av fysiska metoder tydliga: Våld eller fasthållande får endast användas i nödsituationer där uppenbar fara föreligger och skall rapporteras som avvikelser.

Vid autism kompliceras användandet av fysiska begränsande metoder dessutom av att personer med autism har svårare än andra att tolka sin omgivning. Man har svårt att beräkna andras avsikter, tankar och känslor. Dessutom har man oftast en bristande affektiv reglering, vilket innebär att man upplever värre panikkänslor än andra människor. Dessutom har de flesta personer med autism sensoriska svårigheter, vilket ofta innebär stor risk för att bli överstimulerad vid fysisk kontakt. Människor med autism bör ses som en av de allra svagaste och mest sårbara grupper vi har i samhället.

Detta innebär att fysiskt begränsande metoder i form av fasthållande eller liknande ofta är långt mer traumatiserande för personer med autism än för andra. Ofta innebär fasthållande mot en person med autism att denne upplever intensiv ångest och kaos, blir våldsamt överstimulerad av intryck och får en kraftfull känsla av att helt tappa kontrollen.

Detta är mycket traumatiserande och en mycket negativ faktor för personens utveckling som ofta leder till att vi inte kan uppnå de pedagogiska insatsernas mål. Att utsätta personer med autism för upprepade fysiska fasthållanden i vård och omsorg ska därför ses som institutionellt våld mot en ytterst svag grupp i samhället.

Våld som kunde ha undvikits om personalen var utbildad i moderna evidensbaserade metoder i att hantera problemskapande beteenden. Att använda sig av våld i form av fysisk fasthållning mot en person med autism utan att det leder till en rutinändring, ändring av den pedagogiska ramen, eller utbildning av personalen för att undvika ytterligare våld kan under inga omständigheter betrakta som god pedagogisk praxis.

Den 4 juni 2012

Bo Hejlskov Elvén
Leg. psykolog